

МВС УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ФАКУЛЬТЕТ №2

Кафедра адміністративної діяльності ОВС та економічної безпеки
ОРГАНІЗАЦІЯ І ТАКТИКА ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОРГАНАХ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

**«ТАКТИЧНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ
ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС
ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ
ОПЕРАЦІЙ»**

2016 рік

ПЛАН:

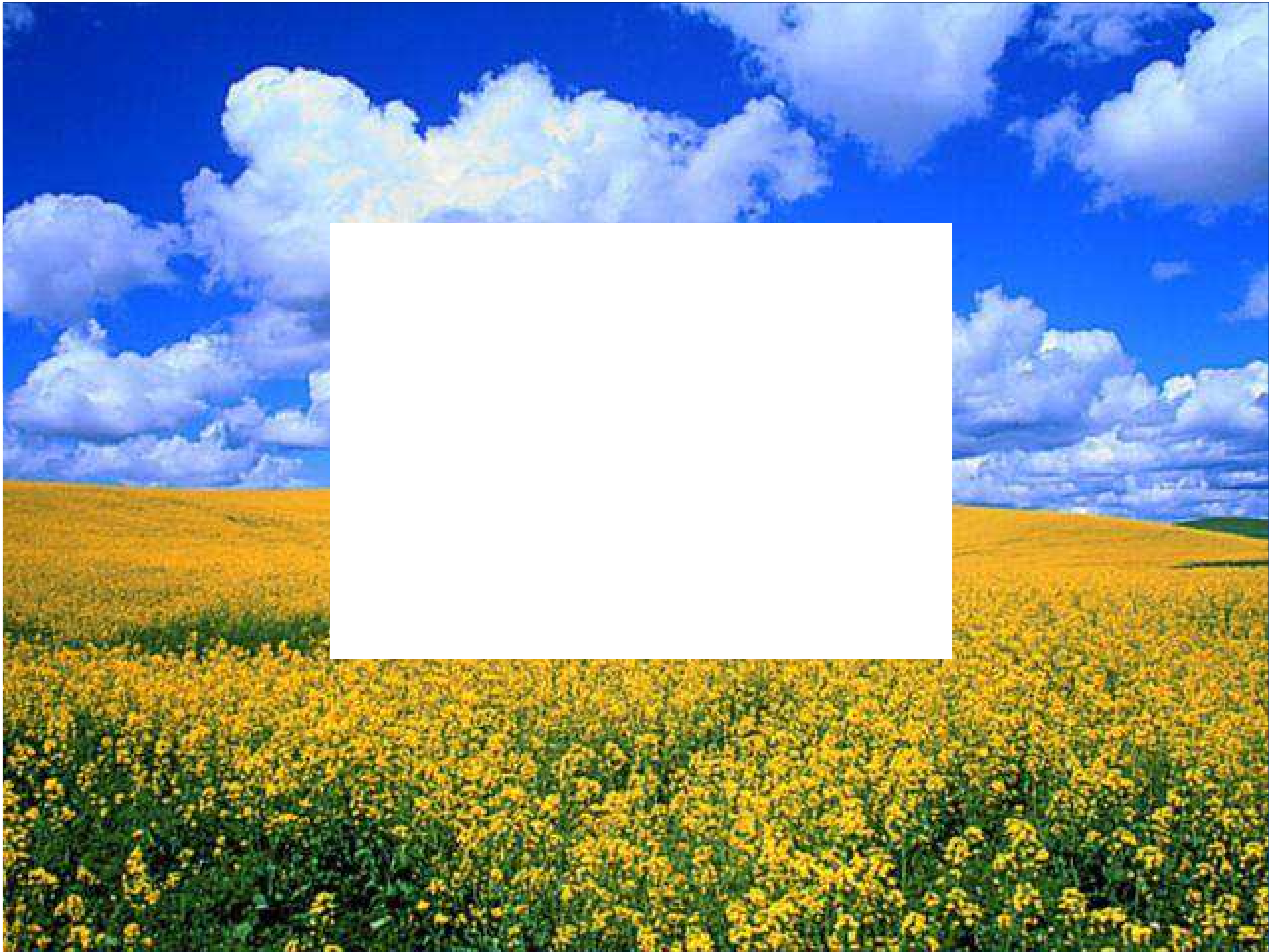
1. **Поняття, мета, функції та завдання спеціальних операцій НПУ.**
2. **Спеціальна операція із затримання озброєних та інших злочинців, які становлять підвищену суспільну небезпеку.**
3. **Заходи особистої безпеки працівників НПУ на підготовчому етапі спеціальних операцій із затримання озброєних та інших злочинців, які становлять підвищену суспільну небезпеку.**
4. **Поняття та види оперативних планів НПУ.**
5. **Заходи особистої безпеки на етапі безпосереднього проведення спеціальної операції.**

ЛІТЕРАТУРА:

- Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
- Про особливості забезпечення громадського порядку та громадської безпеки у зв'язку з підготовкою та проведенням футбольних матчів : Закон України від 08.07.2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
- Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22 червня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – №40. – С. 338.
- Адміністративна діяльність [текст] : [навч. посіб.] / [Тетарчук І.В., Дяків Т.Є.] / К.: «Центр учбової літератури», – 2013. – 244 с.
- Адміністративна діяльність ОВС [Текст] : [навч.-метод. посіб.] / А. О. Шелехов, А.В. Кубаєнко, М.В. Корнієнко – Одеса : ОДУВС, 2013. – 190 с.
- Тактика дій працівників поліції щодо виявлення правопорушень і злочинів [текст]: [навч. посіб.] – Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2011. – 100 с.
- Організація діяльності поліції громадської безпеки: навчальний посібник [текст]: [навч. посіб.] / За загальною редакцією Олефіра В.І. Видання друге. – К.: ПП «Директ Лайн», 2012. – 184 с.

Теми реферативних повідомлень:

1. Дії працівника поліції при повідомленні про вчинення терористичного акту.
2. Тактичні особливості проведення огляду будинків і споруд у зоні проведення антитерористичних заходів.
3. Підстави та порядок застосування зброї під час проведення антитерористичних заходів.



Спеціальна операція органів НПУ — це спеціальний комплекс заходів погоджених єдиним планом та пов'язаних між собою єдиним задумом і часовим періодом оперативно-розшукових, режимних заходів та бойових дій органів НПУ, які здійснюються у взаємодії з іншими органами, підрозділами або самостійно, за наявності надзвичайної обстановки, особливих умов з метою якнайшвидшої нормалізації цієї обстановки і захисту законних прав громадян, суспільних відносин від протиправних посягань.

Сучасна спеціальна операція сил охорони правопорядку є комплексом дій (заходів), спрямованих на досягнення конкретного, бажаного, очікуваного результату, який і є її метою.

- **Спеціальний комплекс заходів (операція)** – це оперативні, режимні, бойові та інші заходи органів та установ НПУ, частин Національної гвардії України, узгоджені з командуванням цих частин та підрозділів, частин та підрозділів Збройних сил України, іншими зацікавленими міністерствами й відомствами, що здійснюються за єдиним планом та спрямовані на розшук і затримання озброєних, інших злочинців, які становлять підвищену суспільну небезпеку.

- **Мета проведення спеціальної операції** – це усвідомлений, очікуваний і бажаний результат діяльності органів НПУ у надзвичайних ситуаціях (переважно соціального характеру), який складається із досягнення нормалізації цих ситуацій, локалізації та ліквідації їх наслідків, а також забезпечення захисту об'єктів національної безпеки. Прагнення органів НПУ досягти цілей спеціальної операції формує для них коло діяльності, тобто її спрямованість, а також завдання, виконання яких є обов'язковим.

Функції
спеціальних
операцій

```
graph TD; A[Функції спеціальних операцій] --- B[Реагуюча]; A --- C[Захисна]; A --- D[Ліквідаційна];
```

Реагуюча

Захисна

Ліквідаційна

- **Реагуюча функція** відображає реакцію всього суспільства в особі органів НПУ на надзвичайні ситуації, що виникли або можуть виникнути. Ця функція є вихідною у їх діяльності під час проведення спеціальної операції, вона становить власне її зміст, тобто відображає те, що операція є єдиною можливою формою реагування органів НПУ на надзвичайні ситуації певної ґенези. Реагуюча функція полягає в обов'язку держави вживати ефективних, скоординованих, цілеспрямованих і зосереджених заходів, спрямованих на нормалізацію надзвичайної ситуації, локалізацію та ліквідацію (мінімізацію) її наслідків і захист об'єктів національної безпеки. Отже, функція реагування є головною під час проведення спеціальної операції. Вона розпочинає спеціальну операцію, є вихідною функцією стосовно інших і проявляється на всіх етапах її проведення аж до завершення.

- **Захисна функція** полягає у визначенні пріоритетів проведення спеціальної операції та захисті об'єктів національної безпеки. Захист передбачає встановлення і гарантування організаційно-правових механізмів, спрямованих на захист національних інтересів і гарантування в Україні безпеки особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз у всіх сферах життєдіяльності.

- **Ліквідаційна функція** відображає безпосередню діяльність органів НПУ під час проведення спеціальної операції, тобто включає застосування в комплексі відповідних заходів (спеціальних, охоронних, режимних, ізоляційно-обмежувальних, оперативно-розшукових та ін.) для запобігання надзвичайній ситуації та ліквідації її наслідків. Підстави для проведення спеціальної операції обумовлюють її ліквідаційний характер, тому заходи спеціальної операції призначені для оперативного, зосередженого та ефективного усунення таких умов.



**2. Спеціальна операція
із затримання озброєних
та інших злочинців, які
становлять підвищену
суспільну небезпеку**

Затримання злочинців, як правило, відбувається у таких випадках:

- 1. При здійсненні оперативного пошуку.
- 2. При реалізації матеріалів оперативних справ або виконанні вказівок, окремих доручень осіб, які забезпечують кримінальні провадження.
- 3. При проведенні спеціальних операцій.

Невідкладність затримання або знешкодження злочинця диктується ситуацією, коли є підстави вважати, що:

- – у злочинців є зброя, вибухові або отруйні речовини, інші предмети, які становлять небезпеку для співробітників НПУ і оточуючих громадян;
- – дії злочинців небезпечні для життя і здоров'я громадян, а несвоєчасне затримання може призвести до тяжких наслідків;
- – злочинці можуть знищити матеріальні цінності і речові докази;
- – злочинці виявляють агресивність, наміри до втечі, хуліганство тощо.

Категорії спец. операцій:

за кримінальною
активністю;

за місцезнаходженням
злочинців;

за рівнем ризику.

Складові етапи спеціальної операції:

тренування;

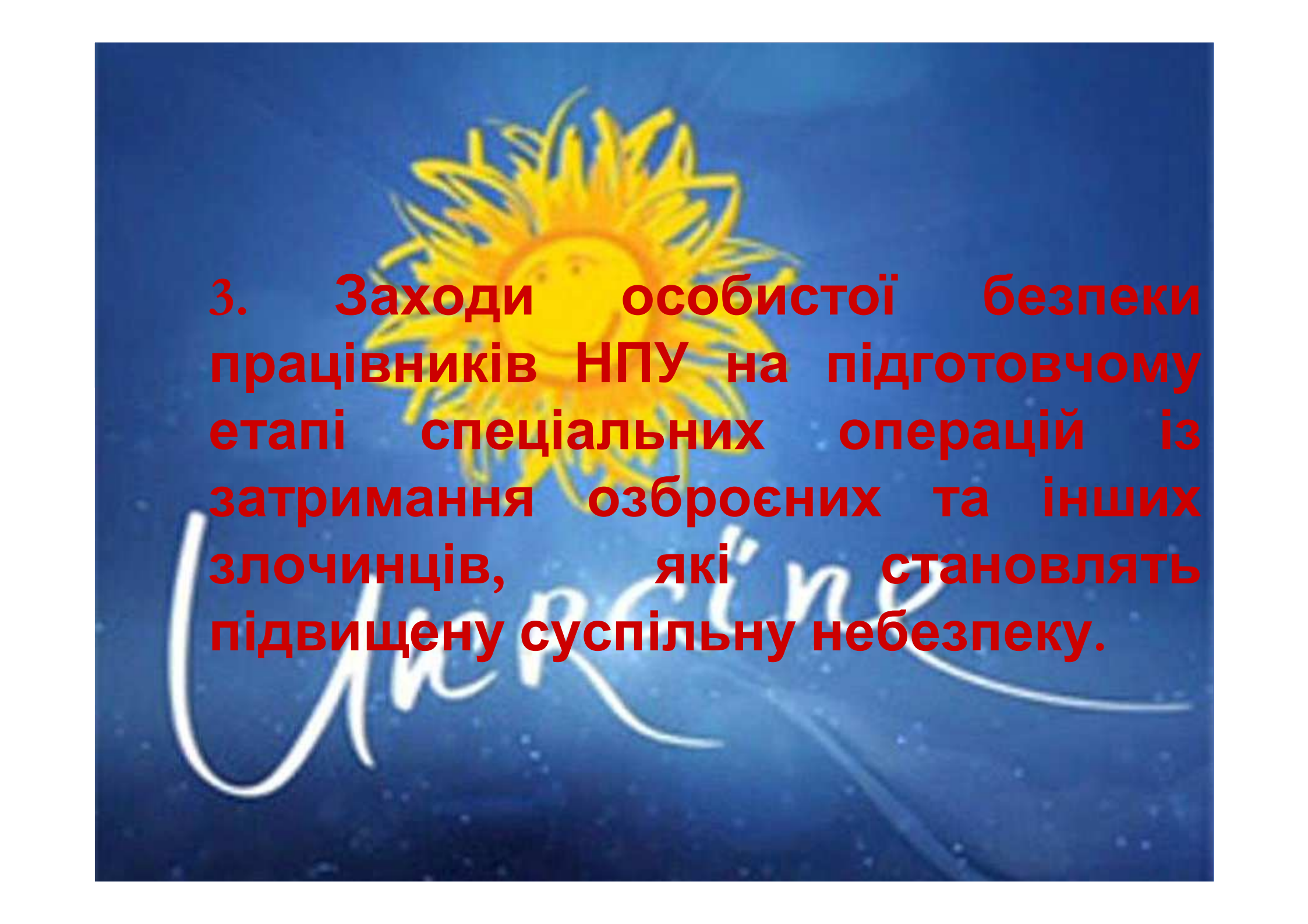
безпосереднє
проведення операції;

координація,
організація взаємодії;

розвідка;

планування
операції та її підготовка;

забезпечення безпеки
під час
проведення операції.



3. Заходи особистої безпеки працівників НПУ на підготовчому етапі спеціальних операцій із затримання озброєних та інших злочинців, які становлять підвищену суспільну небезпеку.

Загальна підготовка

- На першому етапі необхідно:
забезпечити орган (підрозділ) НПУ та його особовий склад належною табельною вогнепальною зброєю, засобами індивідуального захисту та активної оборони, бойовою та іншою технікою, різноманітними технічними пристроями в необхідній кількості та їх надійне зберігання, постійну підтримку в належному стані.

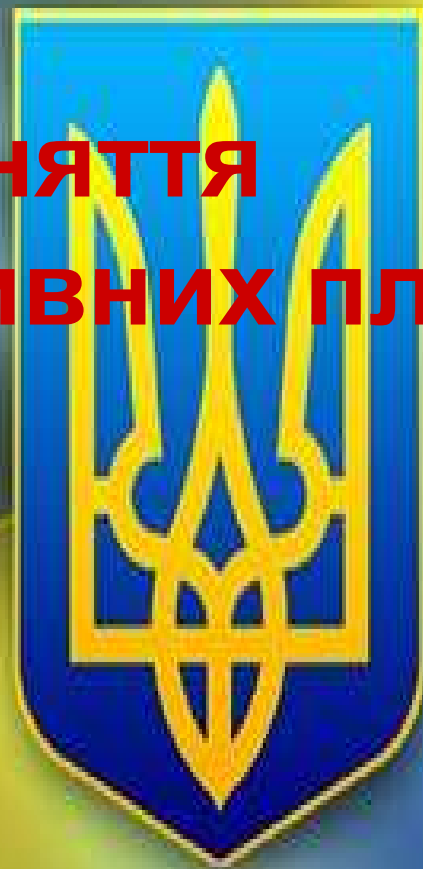
Організація безпосереднього проведення операції.

- На цьому етапі, щоб запобігти втратам особового складу, необхідно:
 - – оцінити обстановку та прийняти рішення щодо проведення операції;
 - – спланувати операцію;
 - – сформувати склад оперативних груп, проконтролювати забезпечення їх зброєю, засобами індивідуального захисту, активної оборони, сезонним одягом, спецтехнікою, засобами зв'язку та транспортом;
 - – провести інструктаж;
 - – зосередити сили та засоби в районі проведення операції, вивести наряди на вихідні позиції.

Учасники проведення операції, перебуваючи на постах, повинні обов'язково виконувати правила, які гарантують як особисту безпеку, так і дотримання законності в ході операції:

- – не вести вогонь по лінії, на котрій знаходяться працівники групи блокування (оточення). Ширина цієї лінії дорівнює 16 м. тобто 8 м попереду і 8 м позаду цілі;
- – забороняється стріляти по невиразній цілі, у напрямку будьякого звуку (шарудіння, шуму), а також у напрямку наряду, що переслідує злочинців;
- – стріляти (у випадках, коли застосування зброї правомірне) потрібно лише у добре видиму ціль;
- – забороняється стріляти у злочинця, який знаходиться у секторі обстрілу іншого працівника;
- – забороняється без дозволу керівника операції залишати пост до сигналу закінчення операції, за винятком випадків, коли треба вжити заходів щодо затримання злочинця.

4. Поняття та види оперативних планів НПУ



- 1. **Оперативний план «Сирена»** передбачає погоджені дії особового складу органів, підрозділів НПУ, навчальних закладів МВС України з метою своєчасного блокування місць можливої появи злочинців, оперативного пошуку і затримання озброєних та інших злочинців, які становлять підвищену суспільну небезпеку, що здійснили втечу з-під варти, конвою, караулу, чи напад на інкасаторів, каси, банки, поштові відділення або інші важливі об'єкти. План регламентований **Наказом МВС України № 230/дск від 24.04.1998**, та узгоджується з управлінням карного розшуку (УКР).

- **2. Оперативний план «Грім»** вводитьься в дію для проведення комплексу режимних заходів та бойових дій з метою затримання або знешкодження озброєних злочинців, коли встановлено їх місцезнаходження.
- Підставами для проведення невідкладних спеціальних заходів є достовірні повідомлення про втечу обвинувачених, підсудних, засуджених з-під варти, від конвою, караулу, а також знаходження чи очікувана поява на території, об'єкті, в зоні обслуговування, на транспорті озброєного злочинця. План регламентований **Наказом МВС України № 230/дск від 24.04.1998** та узгоджується з управлінням карного розшуку (УКР).

- **3. Оперативний план «Хвиля»** – це план спільних заходів НПУ, частин НГУ, навчальних закладів МВС України, СБУ і прокуратури щодо запобігання і припинення групових порушень громадського порядку та масових заворушень, регламентований **Наказом МВС України № 1345 від 11.11.2003 р. «Про затвердження Настанови щодо дій органів, підрозділів НПУ, з'єднань, військових частин НГУ, вищих навчальних закладів МВС України з ліквідації масових заворушень»**. План узгоджується з управлінням охорони громадського порядку (УОГП).

- **4. Оперативний план «Перехват»** призначений для забезпечення високої ефективності дій органів НПУ щодо встановлення і розшуку автомобілів, а також осіб, що скоїли ДТП, незаконно заволоділи транспортними засобами. План регламентований **Наказом МВС України № 1019/дск від 10.10.2006 р.** та узгоджується з УДАІ.

- **5. План оборони й охорони адмінбудинку «Фортеця»** – це план заходів з підготовки дій у надзвичайних ситуаціях щодо забезпечення охорони службових приміщень НПУ.

- **6. Оперативний план «Заручник»** призначається для організації дій при отриманні сигналів про захоплення злочинцями заручники, або висунення ними вимог, спрямованих на задоволення своїх злочинних намірів (незаконну передачу грошей, особистого, державного, громадського майна та ін.). Цей план є комплексом обґрунтованих законними і підзаконними актами, скоординованих гласних і негласних розшукових заходів, що здійснюються силами НПУ, СБУ, військовими частинами для встановлення осіб злочинців, які захопили заручників, висунули ультимативні вимоги щодо передачі їм грошових сум, речей, майна чи транспортних засобів, а також скрите чи зашифроване блокуванняю об'єкта з метою недопущення відходу злочинців, їх затримання, визволення заручників, забезпечення особистої безпеки заявників, членів їх сімей і близьких.

- **7. Оперативний план «Бумеранг»**
вводиться в дію при отриманні інформації про вчинення (загрозу вчинення) діяння з ознаками терористичного акту. Він узгоджується УСБУ, УБОЗ, затверджується ГУМВСУ.

- 8. План комплексного використання сил та засобів поліції «Єдина дислокація» (ЄД) – це узгоджена розстановка сил та засобів патрульної служби поліції, державної служби охорони (ДСО), дорожньо-патрульної служби державної автоінспекції (ДПС ДАІ), інших сил поліції і громадськості, а також військовослужбовців Національної гвардії України (НГУ) за єдиним комплексним планом з метою ефективного їх використання в охороні громадського порядку, об'єктів народного господарства, забезпеченні безпеки дорожнього руху на території населеного пункту, району.

- **9. План пошукових заходів «Спіраль»** – порядок заходів, спрямованих на розшук злочинця (злочинців), починаючи від місця вчинення злочину, з поступовим розширенням кола пошуку (за принципом спіралі, що розкручується) та одночасним перекриттям території навколо зазначеного місця і можливих шляхів відходу злочинця. Основними силами, які здійснюють розшук злочинців, є патрульно-постові наряди всіх служб і підрозділів, задіяних в охороні громадського порядку в системі єдиної дислокації на території населеного пункту (ПС, ДПС ДАІ, ДСО, ВВ) та слідчо-оперативні групи. Обов'язково застосовується службово-розшуковий собака.

The image features a central shield-shaped emblem with a blue background and a golden trident symbol. The emblem is set against a background of a waving Ukrainian flag, with the blue and yellow horizontal stripes visible. The text is overlaid on the emblem and flag.

**5. Заходи особистої безпеки
на етапі безпосереднього
проведення спеціальної
операції**

- **Заходи щодо запобігання втрат особового складу під час проведення операції із затримання озброєних злочинців.** Ведення переговорів. Одним із основних заходів запобігання втратам особового складу, коли район дій блокований, злочинці оточені і не чинять активний опір, а жодної можливості прихованого зближення та несподіваного захоплення практично немає, є спроба схилити злочинців припинити опір і добровільно здатися.
- **Огляд будівель у населеному пункті сільського типу, одинокої будівлі у лісистій місцевості (хутора, будиночка лісника)**
- **Огляд будівель у населеному пункті сільського типу, одинокої будівлі у лісистій місцевості (хутора, будиночка лісника)**
- **Засоби досягнення безпеки особового складу у разі проникнення до сховища.**

ВИСНОВОК:

- Таким чином, слід зазначити, що вирішальна роль у сфері забезпечення громадського порядку як в повсякденних, так і в особливих умовах відводиться службам охорони громадського порядку та спеціальним підрозділам. Ефективність використання сил і засобів органів НПУ багатьох випадках залежить від правильного та науково обґрунтованого їх розташування.
- Класифікація сил є необхідною умовою роботи з кадрами. Аналіз даних про працівників відповідно до класифікації видів угруповань дозволяє не тільки своєчасно приймати заходи щодо підвищення якісного складу персоналу, але й здійснювати належне розташування й ефективно їх використовувати залежно від завдань.
- Разом із тим система керівництва органами НПУ в особливих умовах ще не повною мірою відповідає вимогам часу та оперативно-бойовій організації, що склалася. У цій системі відсутні постійні штабні (штатні) органи керівництва, покликані здійснювати безпосереднє керування силами й засобами НПУ і НГУ у надзвичайній обстановці, організовувати всебічну підготовку цих сил і засобів. Певна фрагментарність законодавчих, а особливо відомчих, нормативно-правових актів, котрі регламентують діяльність органів НПУ в екстремальних умовах, передбачає необхідність подальшої роботи з їх розвитку та вдосконалення. В останній час намітилися тенденції, які дозволяють розглянути питання про поступове поліпшення технічного оснащення й озброєння підрозділів поліції, залучуваних до вирішування спеціальних бойових завдань у складній оперативній обстановці.